

УДК 371:371.422

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ КАР'ЄРИ В ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Анотація. В статті висвітлені основні аспекти розвитку дизайнерської кар'єри в економічно розвинених країнах світу Європи, Азії, США. Висвітлені особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку кар'єри, охарактеризовано основні заходи, метою яких є розв'язання цієї проблеми у різних країнах світу. Розкрито сутність системи професійного консультування щодо формування кар'єрних стратегій, допомоги у плануванні професійної кар'єри. Проаналізовано зміст кар'єрних стратегій, що спрямовані на посилення інтересу до способів кар'єрного зростання.

Ключові слова: професійна кар'єра, кар'єрні стратегії, бінарна система публічних шкіл, професійне консультування, кар'єрний коучинг.

Annotation. In the article the lighted up basic aspects of development of designer career are in the economically developed countries of the world of Europe, Asia, USA. Lighted up features of professional preparation of future designers to development of career, basic measures the aim of that is a decision of this problem in the different countries of the world are described. Essence of the system of the professional advising is exposed in relation to forming of quarry strategies, help in planning of professional career. Maintenance is analysed quarry strategies that is sent to strengthening of interest in the methods of career advancement.

Keywords: professional career, quarry strategies, binary system of public schools, professional advising, quarry training.

Провідна роль дизайну у розвитку постіндустріального суспільства визнана розвиненими державами світу. Дизайн активно розвивається в сферах промислового виробництва, економіки, культури і освіти в усіх економічно розвинених країнах світу. Сучасному суспільству потрібні

дизайнери, які не тільки досконало опанували сучасні методи дизайну, володіють ґрунтовними знаннями високотехнологічного виробництва, а й здатні до професійного вдосконалення, кар'єрного розвитку, конкурентоспроможні на ринку праці. Здатність дизайнерів відповідати потребам ринку праці та витримувати конкуренцію – основні напрями професійної підготовки в країнах світу. Тільки конкурентоспроможний дизайнер, що має високий рівень кар'єрної мотивації, здатний до опанування нових видів діяльності, швидкого адаптування до умов науково-технічного прогресу, а отже, готовий вистояти й перемогти в процесі конкуренції [3].

Аналіз останніх досліджень свідчить, що проблему професійної кар'єри досліджували Ф. Арсланов, Д. Закатнов, В. Орлов, М. Міропольська, Р. Калениченко А. Крицкий, А. Борисюк [1,2].

Метою статті є аналіз основних особливостей розвитку дизайнерської кар'єри в економічно розвинених країнах світу.

Сучасні процеси глобалізації та міжнародний поділ праці вимагають від фахівців дизайн індустрії готовності до діяльності в умовах конкурентної боротьби, здатність забезпечити стійке положення на ринку праці. Економічно розвинені країни світу приділяють значну увагу зазначеній проблематики і регулюють цей процес централізованим чином, що відбувається під безпосереднім контролем держави [4].

Як свідчить практика дизайнерська кар'єра розпочинається з отримання освіти. Дизайн-освіта у кожній країні світу має власну специфіку, що зумовлена як історичними умовами розвитку країни так і впливом процесів сучасної глобалізації. Загальною рисою філософії світового дизайну є професійне навчання через практику.

В європейських країнах розвиток професійної кар'єри в дизайнерській сфері носить індивідуальний характер. Так, у Великобританії професійна кар'єра можлива тільки для постійних працівників підприємства. На кожному підприємстві існує певна кількість працівників, які є висококваліфікованими, а решта працівників – тимчасові. А отже, на

підприємствах відсутні програми кар'єрного розвитку кадрів. Для розв'язання проблеми кар'єрного розвитку у Великобританії налагоджена бінарна система публічних шкіл, що уможливорює надання послуг з розвитку та управління професійною кар'єрою. В Німеччині ринок праці обслуговується системою інститутів, починаючи з центрів професійної інформації та закінчуючи біржами праці. В цій країні налагоджена система центрів професійної інформації, де надаються консультації щодо кар'єрної послідовності заняття професійних позицій, формування кар'єрних стратегій, допомоги у плануванні професійної кар'єри. Під час таких консультацій з розвитку професійної кар'єри у галузі дизайну проводяться дослідження біографій кар'єри відомих дизайнерів, аналізуються стратегії формування кар'єри, пропонуються методики управління і технології корегування індивідуальної кар'єри, обираються принципи побудови особистісної кар'єрної перспективи. У процесі кар'єрного консультування проводяться дослідження, що спрямовані на пошук можливостей розвитку індивідуальної дизайнерської кар'єри на основі ілюстративної ролі творчості успішних дизайнерів, що сприяє посиленню інтересу до способів планування власного кар'єрного зростання. Під час консультацій обов'язковим елементом є виявлення індивідуальних особливостей майбутніх фахівців з метою моделювання їхнього кар'єрного зростання. Особливу увагу, при консультуванні, надають проблемі самореалізації особистості у процесі професійної діяльності, що сприяє формуванню кар'єрної компетентності майбутніх дизайнерів. Консультанти виявляють збіги або розбіжності організаційно-виробничих умов, у яких фахівець має намір реалізовувати дизайнерську кар'єру. Під контролем консультантів знаходиться і кар'єрні стратегії майбутніх дизайнерів, які у разі мінливості цілей – корегуються. Основне призначення консультацій такого типу є формування у майбутнього дизайнера концептуального підходу до розвитку власної кар'єри на основі аналізу індивідуальних можливості і відповідно до наявних якостей.

Особливістю професійної підготовки дизайнерів у Сполучених Штатах є проведення кар'єрного коучингу, дослідження й оприлюднення результатів щодо рейтингу навчальних закладів, втілення програм працевлаштування, планів щодо розвитку кар'єри, програм конкурентоспроможності, інтеграція дизайн-освіти з виробництвом та бізнесом [6]. В США кар'єрний коучинг, що практикується в роботі з майбутніми фахівцями є типом особистого коучингу. Тренери надають відповідну допомогу за різними напрямками та стратегіями розвитку кар'єри, зокрема, у дослідженні можливостей розвитку кар'єри; набуттю навичок проходження співбесіди та формування особистісної впевненості; в опануванні креативних стратегій пошуку роботи, складання резюме; в оцінюванні власних сильних сторін; вмінь особистісного маркетингу та брендінгу; основам спілкування з майбутніми роботодавцями, проведення переговорів з питань заробітної плати. Такі тренери проводять психологічний супровід та несуть відповідальність за дотримання кар'єрної стратегії зв'язку, роз'яснення та зобов'язання.

Кар'єрна стратегія зв'язку, роз'яснення та зобов'язання – це поетапний процес, що уможливорює формування кар'єроорієнтованого світогляду особистості, її професійно-важливих якостей, розвитку кар'єрних домагань та кар'єрних компетенцій. Так, етап зв'язку передбачає співпрацю з командою підтримки кар'єри та зв'язок з органами працевлаштування. Майбутній фахівець на практиці набуває вмінь «продавати себе», де він має найкращим чином розрекламувати свої здібності та досягнення. Етап роз'яснення включає вивчення кар'єрної історії особистості, її кар'єрного шляху та кар'єрних цілей; з'ясування відповідності цінностей особистості та її кар'єри; вивчення освітнього рівня особистості; виокремлення необхідних знань, умінь та навичок, що стануть в нагоді для успішної кар'єрної діяльності; виявлення інтересів, що будуть трансформовані в ефективну професійну діяльність. Етап зобов'язання має за мету створення плану дій та відповідальність за його реалізацію. Отже, в межах проведення кар'єрного коучингу майбутній фахівець безпосередньо набуває практичного досвіду

самореалізації і застосування своїх знань на практиці, в нього формуються вміння само презентації, яке необхідно у кар'єрному зростанні [5].

Вивчення й оприлюднення результатів аналізу рейтингу навчальних закладів США передбачає регулярне озброєння абітурієнтів інформацією щодо якості освітніх програм, які пропонує той чи інший навчальний заклад, з питань статистики працевлаштування його випускників, надання інформації щодо середньої заробітної плати, що отримують колишні студенти даного навчального закладу тощо. Таким чином, майбутні дизайнери мають повне уявлення щодо переваг та недоліків навчальних закладів і отримують можливість об'єктивно їх обирати.

В практиці освіти США існують плани розвитку кар'єри, впровадження яких зумовлено підвищенням занепокоєнням останнім часом американських студентів та їхніх батьків щодо повернення їхніх інвестувань в освіту з отриманням робочого місця і, відповідно, необхідністю навчальних закладів продемонструвати і запевнити абітурієнтів, що вони можуть підготувати кожного студента до успішного професійного життя і гарантувати успішну кар'єру.

Вивчення проблеми розвитку дизайнерської кар'єри у країнах Східної Азії свідчить про національну своєрідність цього процесу. Така своєрідність визначається не індивідуальними кар'єрними досягненнями, а престижністю підприємства на якому працює фахівець. В азіатських країнах на підприємствах існує розгорнута система кадрової політики, що займається кар'єрним зростанням працівників і організацією планомірного, поступового їх переміщення від простої до складної змістовної праці, від нижчих до вищих сходинок професійної майстерності з врахуванням інтересів працівників і потреб виробництва. Основними завданнями цієї системи є закріплення на підприємстві стабільного контингенту дизайнерів, забезпечення раціонального їхнього використання, створення можливостей одержання в перспективі відповідної інтересам і потребам роботи, своєчасне забезпечення виробництва висококваліфікованими кадрами. Основною

метою роботи системи кадрової політики є організоване кар'єрне просування дизайнерів на основі узгодженості з інтересами виробництва.

Аналіз зарубіжного досвіду розвитку професійної кар'єри майбутніх дизайнерів свідчить про наявність інтеграції дизайн-освіти з бізнесом. Така інтеграція успішно реалізується в багатьох країнах (США, Великобританія, Канада, Австралія; Японія, Китай, Південна Корея; Німеччина, Франція, Бельгія, Нідерланди тощо) і довела свою ефективність, оскільки є не тільки вдалою моделлю підготовки кар'єро орієнтованого фахівця, а й каналом впровадження інновацій в сферу дизайну, що сприяє розвитку регіонів й різноманітних галузей виробництва.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що професійна кар'єра майбутніх дизайнерів виступає продуктом, що задається системою освіти. При цьому, майбутній дизайнер здобувши відповідну професійну підготовку гарантовано мають шанс на успішний розвиток кар'єри. Формування готовності до розвитку дизайнерської кар'єри, свідомо закладається майбутнім фахівцям системою освіти. Однак, дизайнерська кар'єра залежить від активності особистості, свободи її вибору в напрямку професійного зростання з урахуванням, передусім, власних інтересів та можливостей. В країнах світу існує функціональна система заходів (зокрема, консультування, кар'єрні коучинги, бінарні системи, центри), що спрямована на підтримку розвитку професійної кар'єри. Успішності розвитку професійної кар'єри дизайнерів у країнах світу сприяє процес міжнародної співпраці та мобільності фахівців. Мобільність дизайнерів на світовому просторі забезпечує конкурентоспроможність фахівців на ринку праці, що визначає можливість кар'єрного зростання, планування кар'єрної перспективи та професійного розвитку.

Література:

1. Алексеева С. В. Наукові теорії розвитку професійної кар'єри в сучасних концепціях професійної педагогіки. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія,

- досвід, проблеми : зб. наук. праць. Київ – Вінниця: Планер, 2014. Вип. 38. С. 100–103.
2. Алексеева С. В. Особливості розвитку професійної кар'єри у дизайнерській діяльності. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. праць. Київ: Тонар, 2014. Вип. 9. С. 75–91.
  3. Арсланов Ф. Г. Образ профессии как элемент карьерной ориентации в сознании учащихся в их профессиональном становлении / Арсланов Ф. Г., Соловьева Ю. В. // Пед. науки. – 2008. – № 2. – С. 129–131.
  4. Борисюк А. С. Професійна кар'єра як соціально-психологічний феномен: [етапи, типи проф. кар'єри] / А. С. Борисюк // Проблеми заг. та пед. психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2007. – Т. 9, ч. 4. – С. 94–101.
  5. Емельянова Л. А. Психология конкуренции и конкурентоспособности: монография /Л. А. Емельянова. – М. : Изд.-во МГОУ, 2008. – 440с.
  6. Неборский Е. В. Способы осуществления интеграции образования, науки и бизнеса в университетах за рубежом /Е. В. Неборский // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. – Серия «Педагогические науки». – Волгоград: ВГПУ Издательство «Перемена». – 2011. – № 1. – С. 137–141.
  7. Kelsey Sheely. Best Graduate Schools Rankings. See where schools ranked in business, law, medicine, engineering, education, and more / Sheely Kelsey // U.S. News Releases 2014. – March 12, 2013 RSS Feed Print .
  8. Susan Brennan. How Colleges Should Prepare Students For The Current Economy / Brennan Susan, Contributor. – Feb. 13, 2013.